

OMUL ÎN CONTEXTUL DE VALORIZARE POLITICĂ ȘI ECONOMICĂ A REALITĂȚII SOCIALE

Maria CIOCANU-COTOROBAI

dr. conf., Asociația Sociologilor și Demografilor

Politica reprezintă o structură de idei multifuncțională în baza căreia se trasează activitatea unui stat, a unei localități. Unii oameni declară că nu-i interesează politica. De fapt, ei nu-și dau seama că toată viața omului este cuprinsă în noțiunea „politică”, doar fiecare om este interesat ca să se bucure de o viață decentă, de salarii bune ca să-și întrețină familia, să-și educe copiii, să dispună de acoperiș deasupra capului etc. Indicatorii nominalizați intră în structura politicii economice și sociale a statului. Aceste lucruri le putem verifica consultând datele oferite de sondajele de opinie [1] realizate de Institutul de Politici Publice (tabelul 1).

Tab. 1. Măsura interesului față de politică (%)

An	Foarte mult	Mult	Nici mult, nici puțin	Puțin	De loc
2005	6,8	18,3	31,9	25,7	16,1
2015	10,0	22,0	35,0	18,0	13,0
2016	5,7	21,1	34,3	23,4	15,2
2017	3,4	17,5	30,7	30,7	17,4
2018	2,5	16,6	26,9	26,8	27,1
2019	8,6	17,9	31,8	26,7	18,5

După cum observăm, dinamica interesului față de politică este scăzută deoarece persoanele care s-au declarat interesați mult și foarte mult de politică numai în anul 2015 au depășit cifra de 30% din numărul celor chestionați. Prezența elementului static nu este deloc întâmplător, oamenii sunt dezamăgiți de politicieni. Promisiunile politicienilor sunt atât de incitante și așa de bine se potrivesc cu visele cetățenilor că o bună parte dintre ei le oferă iar și iar încredere. Acest lucru se întâmplă inclusiv din cauza că politicienii nu poartă nici o răspundere de promisiunile sale, manipulând abil opinia publică. Clar, că ar fi foarte bine să fie elaborată și aprobată o lege care i-ar sancționa prin amendă pe cei de la putere pentru emiterea de promisiuni deșarte. O astfel de lege i-ar responsabiliza pe politicieni și ar frâna promisiunile care, de fapt, nu au un suport economic concret, iar minciuna ar fi fost descoperită mai ușor de alegători. În același context am adăuga, că politicienii ajunși în forul suprem legislativ al țării pe listele partidului "X", ar fi bine să fie responsabilizați și prin excluderea posibilității legale de a "migra"/trece în alt partid parlamentar (sau a se declara "independent") împreună cu mandatul câștigat de partidul "X", respectiv de a bara în acest mod eludarea opțiunilor exprimate de alegători. Discrepanța între politicieni și alegători este creată și prin faptul că aceștia, în majoritatea cazurilor, venind în politică și ajungând la cârma țării, beneficiază la maxim de acest fapt, creându-și lor sau rudelor sale un suport material/economic considerabil, Oamenii așa și își pun întrebarea „*Știu cum să câștige pentru sine, dar când o să câștige pentru țară?*”.

Politica poate deveni o prioritate în viața cetățenilor în cazul în care, în centrul acestei politici, va fi pusă calitatea vieții lor. În sondajele instituției deja amintite, se determină cum valorizează populația activitatea conducerii țării în diferite domenii (2). Aceste aprecieri, pentru comoditatea consultării, au fost structurate în cadrul tabelului 2.

Tab. 2. Nivelul de apreciere al activității conducerii țării în domeniile de interes prioritar (%).

Indicatori	Nu prea mulțumit		Destul de mulțumit		Foarte mulțumit		Deloc mulțumit	
	2015	2017	2015	2017	2015	2017	2015	2017
Locuri de muncă	30,0	57,4	5,0	6,6	1,0	0,3	62,0	32,0
Nivel de trai	34,0	56,1	6,0	9,0	0	0,6	59,0	33,0
Salarii	24,0	67,4	2,0	5,3	0	-	70,0	20,1
Pensii	18,0	70,1	2,0	3,3	0	0,2	74,0	21,9
Industria	28,0	56,9	4,0	5,7	0	0,2	58,0	29,8
Agricultură	34,0	48,5	11,0	14,6	1,0	0,3	50,0	31,0
Combaterea corupției	19,0	70,1	3,0	3,3	1,0	0,2	72,0	21,9

Precum observăm, sondajele (selectate de noi în dinamică) ne demonstrează, că în toate domeniile menționate diferența între cei care sunt destul de mulțumiți și foarte mulțumiți crește foarte încet. De fapt, aceste rezultate decodifică, în mod indirect, cauza plecării cetățenilor noștri peste hotare la muncă. Ca aceștia să rămână acasă și să lucreze întru prosperarea propriei țări, ar trebui să crească

semnificativ procentul cetățenilor ce se declară ”mulțumiți” de activitatea pe care o desfășoară aici și să fie apreciați la nivel.

Cetățenii nu sunt mulțumiți de acțiunile întreprinse de conducerea țării în cea ce privește direcțiile principale de activitate și de asigurare a bunăstării lor (3). Acest fapt se răsfrânge și asupra aprecierii date direcției de activitate din țară, mai evident această apreciere o putem observa din tabelul 3.

Tab. 3. Aprecierea direcției de dezvoltare a țării (%).

Ani	2005	2015	2016	2017	2018	2019
Direcție corectă	28,8	8,0	8,8	13,5	17,4	23,9
Direcție greșită	56,0	88,0	84,0	77,4	72,7	65,9

Respondenții determină că direcția de dezvoltare a lucrurilor în țară mai mult este greșită decât corectă și acest fenomen este caracteristic pentru un timp destul de îndelungat, cea ce ar fi necesar sa-i pună în gardă pe guvernanți. Printre cele dorite de cetățeni de la conducătorii țării se află:

- Asigurarea unui trai decent (posibilitatea de a avea o locuință și venituri care ar acoperi necesitățile principale ale sale și ale copiilor);
- Asigurarea unor locuri de muncă bine plătite;
- Asigurarea cu pensii decente a celor care au muncit;
- Respectarea tuturor libertăților civice garantate de legislație;
- Asigurarea dezvoltării spirituale;
- Asigurarea păcii.

Aceste necesități, care sunt dorite de majoritatea oamenilor, dacă vor fi asigurate, ar modifica/schimba și opinia generală a populației, de la cea preponderent negativă spre cea pozitivă.

Pentru a satisface necesitățile de bază ale oamenilor, este necesar să dispunem de o economie dezvoltată, însă nici guvernării care au fost, nici cei actuali, n-au reușit în mai mult de treizeci de ani s-o creeze(4). Opinia cetățenilor despre dezvoltarea economică poate fi văzută din datele tabelului 4.

Tab. 4. Dezvoltarea economică în opinia publică (%).

Ani	Mult mai bună	Puțin mai bună	Neschimbată	Puțin mai proastă	Mult mai proastă
2005	4,2	34,1	40,8	13	4,2
2015	1,0	4,0	21	43	2,0
2016	0,7	8,8	37,4	29,6	20,6
2017	0,7	15,5	42,3	21,1	13,9
2019	2,6	23,8	47,9	16,1	5,9

După cum observăm, aprecierea cetățenilor a dezvoltării economice de la una ”mult mai bună” spre ”puțin mai bună” are o înfățișare deplorabilă, deoarece indicatorii în loc să crească în comparație cu anul 2005, au scăzut cu 12 %.

Politicienii și guvernării din administrația publică până în prezent ”știu” mai mult cum să împrumute bani sau cum să vândă bunul public, deseori cu pagubă pentru stat, decât să câștige (de altfel, de unde într-o țară săracă ar fi atât de mulți milionari, multimilionari și case-palate? (Problema ar merita să fie supusă unei investigații aparte). Veniturile pot crește, evident, dacă ar fi create mai multe întreprinderi noi, care ar fi în stare să facă față concurenței atât în țară, cât și peste hotarele ei, unde capitalul de stat ar fi prioritar, sau dacă ar fi asigurată dezvoltarea întreprinderilor existente care aduc un venit real. Însă, aceste lucruri nu se prea întâmplă.

Situația economică precară are un impact negativ și asupra calității vieții. Opinia publică exprimată de respondenți despre felul cum ei trăiesc o putem vedea consultând Tabelul 5.

Tab. 5. Nivelul de mulțumire al respondenților de felul în care ei trăiesc
%

Ani	Foarte mulțumit	Destul de mult	Nu prea mult	Nici mulțumit, nici nemulțumit	Deloc mulțumit
2005	1,1	16,9	32,0	35,1	12,1
2015	1,0	17,0	32,0	30,0	18,0
2016	1,3	15,4	30,5	39,4	18,1
2018	1,3	18,8	30,7	35,6	13,2
2019	3,0	25,3	23,6	36,4	11,2

Din dinamica evoluției opiniilor putem determina, că, ne semnificativ, dar a crescut numărul celor care consideră că viața lor a devenit mai bună. Faptul nu se referă, însă, la majoritatea populației, care, confruntându-se în permanență cu greutățile vieții, nu vede vreo perspectivă de depășire a stării de lucruri existente în țară.

Cetățeanul contemporan suportă anevoios devalorizarea muncii, același fel de muncă este cu mult mai jos prețuit la noi în comparație cu alte țări. Munca îndelungată la un agent economic, la o instituție de stat ori privată de asemenea nu este prețuită la justa ei valoare, fapte ce îi motivează pe mai mulți oameni să plece din țară.

Înșelarea oamenilor se produce în continuu timp de decenii fără ca organizatorii să fie trași la răspundere și fără a se asigura condițiile legale necesare ca astfel de lucruri să nu se mai întâmple. Un exemplu concret în acest sens este nu doar ”furtul miliardului”, ci și bonurile de proprietate emise în anii 90 ai secolului al XX-lea, datorită cărora

cetățenii fuseseră prinși în rolul de coproprietari de uzine, fabrici, restaurante etc. Dacă este să ne oprim la bonuri, de fapt, acesta a fost un joc bine gândit al puterii, rar cine dintre acționarii simpli a rămas cu dividende, majoritatea s-au ales cu nimic și cine a fost tras la răspundere? (problemă ce ar fi necesar să fie investigată aparte). În calitate de argument vom aduce *Societatea pe acțiuni de tip deschis „CAIS”*; aceasta, conform documentelor, a achiziționat din ianuarie 1994 până în aprilie 1995 bunuri publice – 37 obiecte cu un cost de 7992432.00 mii de unități în bani (procesul de achiziționare în perioada de timp indicată nu era încă terminat). Acum, această societate pe acțiuni se află în proces de lichidare. Acționarii își pun întrebarea ce se va întâmpla cu acțiunile lor. De ce este în proces de lichidare ei tot nu cunosc, deoarece această societate funcționează netransparent (6). Problema transparenței veniturilor și cheltuielilor există și la nivel de stat. Oamenii ar dori să știe exact unde se duc (mai cu seamă acum, în situația de pandemie) miliardele de lei, pentru a se asigura, că banul public se cheltuie rațional și nu este delapidat.

Aspectul economic al vieții sociale provoacă interes tuturor. Activitatea fiecărui om este necesar să fie remunerată în dependență de intensitatea ei; cei ce ne guvernează ar fi bine, în acest sens să înceapă de la sine, însă, chiar în acest an se propuse să mărească salariile tuturor deputaților cu 4000 lei. Apare întrebarea, oare toți deputații activează cu aceeași intensitate? Este greu de crezut. Respectiv, apare o nedreptate față de cetățenii țării: salariile celor ce activează în gimnazii/licee depind de norma didactică, de gradul pedagogic și de alte performanțe, cei din domeniul științei și școlii superioare iarăși, remunerarea se realizează conform gradului științific, didactic și al numărului de ore etc., cerințe destul de stricte deși salariile au fost și continuă să fie extrem de mici; în orice domeniu luat în calitate de exemplu, în majoritatea cazurilor, munca are rigori destul de stricte.

În concluzie menționăm:

- toate partidele vor să acceadă la putere, cele care reușesc ar fi bine să mai facă câte o rotație a cadrelor sale (să aleagă nu pe cei mai docili, ci pe cei mai ingenioși și mai responsabili), poate în așa fel activitatea acestora în interes public ar reuși să fie mai eficientă;

- menținerea unei politici economice și sociale descurajante are un impact negativ. Mulți oameni dintre cei mai activi (tineretul, persoanele de vârstă mijlocie) nu mai vor să muncească în propria țară și pleacă peste hotare pentru a-și asigura o viață mai avută și o bătrânețe asigurată;

- politica economică a statului poate fi percepută de cetățeni pozitiv doar atunci când diferența între cei bogați/ supra bogați și cei săraci nu va fi atât de evidentă;

- politica poate fi percepută ca valoare de populație doar în cazul în care declarațiile politicianilor (referitoare la orice domeniu de activitate), scrise sau verbale, se vor realiza în practică.

Referințe bibliografice:

1. Barometrul Opiniei Publice. Republica Moldova., Institutul de Politici Publice, Decembrie 2005, p. 34; *Ibidem*, Noiembrie 2015, p. 34; *Ibidem*, Octombrie 2016, p. 41; *Ibidem*, Noiembrie 2017, p. 41; *Ibidem*, Noiembrie 2018, p. 43; *Ibidem*, Decembrie 2019, p. 16.

2. Barometrul Opiniei Publice. Republica Moldova., Institutul de Politici Publice, Noiembrie 2015, p. 9; *Ibidem*, Noiembrie 2017, p. 9.

3. Barometrul Opiniei Publice. Republica Moldova., Institutul de Politici Publice, Decembrie 2005, p. 6; Noiembrie 2015, p. 7; Octombrie 2016, p. 7; *Ibidem*, Noiembrie 2017, p. 7; *Ibidem*, Noiembrie 2018, p. 7; *Ibidem*, Decembrie 2019, p. 6.

4. Barometrul Opiniei Publice. Republica Moldova., Institutul de Politici Publice, Decembrie 2005, p. 9; *Ibidem*, Noiembrie 2015, p. 11; *Ibidem*, Octombrie 2016, p. 11; *Ibidem*, Noiembrie 2017, p. 11; *Ibidem*, Decembrie 2019, p. 7.

5. Barometrul Opiniei Publice. Republica Moldova., Institutul de Politici Publice, Decembrie 2005, p. 16; *Ibidem*, Noiembrie 2015, p. 18; *Ibidem*, Octombrie 2016, p. 18; *Ibidem*, Noiembrie 2018, p. 20; *Ibidem*, Decembrie 2019, p. 9.

6. https://www.infodebit.md/?info_biz=1&idnp=1005600063616